

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มุ่งเน้นในการศึกษาถึง 1) การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของสวนสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2) การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และศักยภาพในการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสวนสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 3) การวางแผนพัฒนา จัดทำโครงการ เพื่อส่งเสริมให้สวนสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกำหนดกรอบแนวคิด จากแนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำไปศึกษาในพื้นที่ ผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ต้องอาศัยข้อมูลเชิงลึกจากพื้นที่เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถอธิบาย ประเมินผลการดำเนินการต่าง ๆ ในพื้นที่ศึกษา ดังนั้นในการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งข้อมูลโดยตรง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 การศึกษาโดยการเข้าไปสำรวจ (Survey) สวนสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทำการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในภาพรวมด้านสภาพทั่วไป

1.2 การศึกษาข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์และสอบถามจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้วโดยบุคคล กลุ่มบุคคล และสถาบันต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษา ได้แก่ บันทึกการประชุม สรุปผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลการจัดการท่องเที่ยวในสวนสมุนไพรฯ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ทำการศึกษานำมาทำความเข้าใจเพื่อใช้กำหนดกรอบและประเด็นสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา จัดทำโครงการ เพื่อส่งเสริมให้สวนสมุนไพรมีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เข้าใจในประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ตั้งไว้

3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนสมุนไพรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นการคัดเลือกประชากรในการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. เจ้าหน้าที่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลสวนสมุนไพรมฯ ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายดูแลการจัดการสวนสมุนไพรมฯ หัวหน้าฝ่ายดูแลสวนสมุนไพรมฯ ผู้ช่วยดูแลสวนสมุนไพรมฯ เจ้าหน้าที่ระดับสูงที่ดูแลสวนสมุนไพรมฯ จำนวน 5 คน สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโครงการในสวนสมุนไพรมฯ พัฒนาการของการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค กระบวนการทำงานทั้งหมด ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรมฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2. เจ้าหน้าที่ และตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรมฯ ประกอบด้วย ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ดูแลรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรมฯ ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ดูแลความสะอาดภายในสวนสมุนไพรมฯ ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ดูแลต้นไม้ในสวนสมุนไพรมฯ ตัวแทนร้านอาหาร ตัวแทนร้านจำหน่ายของที่ระลึก และตัวแทน สปอ. นวดแผนไทย จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรมฯ เป็นการศึกษาคั้งนี้เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้เปิดเผยถึงระบบความคิด และได้พูดในเรื่องที่ตนเองรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถมองเห็นภาพรวมของสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

3. นักท่องเที่ยวในสวนสมุนไพรมฯ คัดเลือกจากกลุ่มนักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษารวมไปถึงประชาชนทั่วไปที่เข้ามาเยี่ยมชมสวนสมุนไพรมฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อสอบถามความคิดเห็น ความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในสวนสมุนไพรมฯ ได้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ประเด็นวิเคราะห์เอกสาร ได้แก่ บันทึกการประชุม สรุปผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของสวนสมุนไพรรฯ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ศึกษา โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรม การจดบันทึก โดยใช้เครื่องมือประเภทสมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเทป และกล้องถ่ายรูป ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงผู้ที่สามารถให้ข้อมูล (Key Informants) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 วิธีการสังเกต (Observation) จากการเข้าไปสัมผัสอยู่ในสวนสมุนไพรรฯ เพื่อทำการสังเกตพฤติกรรม การจดบันทึก การถ่ายรูป เป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการหาข้อมูลจริง โดยเฝ้าดูสิ่งที่เกิดขึ้น ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสวนสมุนไพรรฯ อย่างใส่ใจ เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเก็บข้อมูลดังนี้

- บริบททั่วไปของสวนสมุนไพรรฯ
- การจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมภายในสวนสมุนไพรรฯ
- การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก
- การจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น
- การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการนำเที่ยว
- การจัดการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว

2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้แบบนำสัมภาษณ์ (Interview Guide) ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่

1) เจ้าหน้าที่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลสวนสมุนไพรรฯ ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายดูแลการจัดการสวนสมุนไพรรฯ หัวหน้าฝ่ายดูแลสวนสมุนไพรรฯ ผู้ช่วยดูแลสวนสมุนไพรรฯ เจ้าหน้าที่ระดับสูงที่ดูแลสวนสมุนไพรรฯ จำนวนทั้งสิ้น 5 คน

2) เจ้าหน้าที่โครงการสวนสมุนไพรรฯ ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรรฯ ประกอบด้วย ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ดูแลรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรรฯ ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ดูแลความสะอาดภายในสวนสมุนไพรรฯ ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ดูแลต้นไม้ในสวนสมุนไพรรฯ

ตัวแทนร้านอาหาร ตัวแทนร้านจำหน่ายของที่ระลึก และตัวแทน สป่า นวดแผนไทย จำนวนทั้งสิ้น 10 คน

3) นักท่องเที่ยวในสวนสมุนไพรมุข คัดเลือกจากกลุ่มนักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่เข้ามาเยี่ยมชมสวนสมุนไพรมุข โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และลักษณะคำถามปลายเปิดในประเด็นการศึกษา ค้นคว้าในรูปแบบ ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ถาม และผู้ตอบ เพื่อให้ผู้ตอบคำถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ มีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูล เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายและในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ สามารถสังเกต พฤติกรรมของผู้ตอบ ได้ทั้งทางสีหน้า ท่าทาง และคำพูด ผู้ศึกษาได้เลือกใช้ประเภทการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.2.1 สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In- depth Interview)

โดยผู้ศึกษาจะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในส่วนของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่เกี่ยวกับบริบท ความเป็นมาแรกเริ่มใน โครงการพัฒนาสวนสมุนไพรมุข การจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรมุข ในช่วงแรกใช้วิธีการสอบถามจากแหล่งข้อมูล ที่น่าเชื่อถือ เป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวตั้งแต่ช่วงเริ่มแนวคิด โครงการพัฒนาสวนสมุนไพรมุข หลังจากนั้น นำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลหลักคนอื่น ๆ ว่ามีความถูกต้องมากน้อยอย่างไร แล้วนำเรื่องราวมาวิเคราะห์ประมวลภาพรวมของสวนสมุนไพรมุข ตลอดจนสอบถามถึงรูปแบบ ในการริเริ่ม โครงการพัฒนาสวนสมุนไพรมุข รูปแบบในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ในสวนสมุนไพรมุข ตลอดจนแรกเริ่มของการประสานงาน รวมกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการท่องเที่ยวในสวนสมุนไพรมุข เป็นต้น รูปแบบการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคที่พบในการจัดการท่องเที่ยว โดยจะสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการ การท่องเที่ยวในสวนสมุนไพรมุข เช่น เจ้าหน้าที่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรมุข และนักท่องเที่ยวใน สวนสมุนไพรมุข โดยมีลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบคำถามสามารถแสดงความคิดเห็น ได้ อย่างอิสระ ในประเด็น ดังนี้

- บริบททั่วไปของสวนสมุนไพรมุข
- การจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมภายในสวนสมุนไพรมุข
- การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก
- การจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น
- การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการนำเที่ยว
- การจัดการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว

2.2.2 แบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) โดยการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพร่ฯ และนักท่องเที่ยวในสวนสมุนไพร่ฯ อย่างเป็นทางการ ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอน ด้วยคำถามแบบเดียวกันมีลำดับขั้นตอนเรียงเหมือนกัน มีคำถามที่เฉพาะเจาะจงและคำถามที่ตอบได้โดยโครงสร้างของคำถาม มีดังนี้

- บริบททั่วไปของสวนสมุนไพร่ฯ
- การจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมภายในสวนสมุนไพร่ฯ
- การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก
- การจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น
- การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการนำเที่ยว
- การจัดการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว

3. การสนทนากลุ่ม หรือการประชุมของกลุ่มเป้าหมาย (Focus Group) ได้แก่ เจ้าหน้าที่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลสวนสมุนไพร่ฯ ประกอบด้วยหัวหน้าฝ่ายดูแลการจัดการสวนสมุนไพร่ฯ หัวหน้าฝ่ายดูแลสวนสมุนไพร่ฯ ผู้ช่วยดูแลสวนสมุนไพร่ฯ เจ้าหน้าที่ระดับสูงที่ดูแลสวนสมุนไพร่ฯ ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพร่ฯ ประกอบด้วย ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ดูแลรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพร่ฯ ประมาณ 25 คน ซึ่งลักษณะของการสนทนากลุ่มเป็นการพูดคุย สนทนาในกลุ่ม เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็น ความรู้สึก การรับรู้ และพฤติกรรมของกลุ่ม โดยผู้ศึกษาจะเปิดประเด็นต่างๆ ที่ต้องการศึกษาให้กลุ่มเป้าหมายสนทนา โดยได้ใช้พลวัตของกลุ่ม (Group Dynamic) เป็นสิ่งกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางและเปิดเผย ขณะที่สนทนากันซึ่งความคิดเห็นของคน ๆ หนึ่งในกลุ่ม สามารถกระตุ้นความคิดเห็นและทัศนคติของคนอื่นได้ พร้อมทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ของคนในกลุ่ม การเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ของกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการโครงการฯ ในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ทำ จากนั้นหาข้อสรุปตามประเด็นที่สำคัญจากรอบแนวคิด โดยทำการจดบันทึก และบันทึกเสียง

4. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย 4 ด้านคือ

- 1) ด้านบริบท มีตัวชี้วัดอยู่ 5 ตัว ได้แก่
 - 1.1) ความยากลำบากในการเดินทาง
 - 1.2) ความปลอดภัยในการเดินทาง (ความลาดชันหรือความกว้างของถนน)
 - 1.3) ในปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินตลอดการเดินทาง
 - 1.4) จำนวนจุดท่องเที่ยวระหว่างเส้นทาง
 - 1.5) ความสวยงามของภูมิทัศน์ระหว่างเส้นทาง
- 2) ด้านปัจจัยนำเข้า มีตัวชี้วัดอยู่ 15 ตัว ได้แก่
 - 2.1) จำนวนจุดท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพรมหา...
 - 2.2) จำนวนกิจกรรมที่ทางสวนสมุนไพรมหา... จัดให้นักท่องเที่ยว
 - 2.3) จำนวนจุดท่องเที่ยวในพื้นที่รอบๆ สวนสมุนไพรมหา...
 - 2.4) จำนวนกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดให้นักท่องเที่ยว
 - 2.5) กิจกรรมที่ทางสวนสมุนไพรมหา... ให้บริการแก่ชุมชนในด้านการท่องเที่ยว
 - 2.6) จำนวนที่พักสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุดต่อปี
 - 2.7) จำนวนที่พักภายในบริเวณรอบๆ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด
 - 2.8) ร้านอาหารสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุดต่อครั้ง
 - 2.9) ร้านอาหารในบริเวณรอบๆ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุดต่อครั้ง
 - 2.10) ห้องสุขาสาธารณะ
 - 2.11) โทรศัพท์สาธารณะ
 - 2.12) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือ สถานีอนามัย
 - 2.13) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
 - 2.14) ไฟฟ้า
 - 2.15) แหล่งน้ำ
- 3) ด้านกระบวนการ มีตัวชี้วัดอยู่ 8 ตัว ได้แก่
 - 3.1) การติดต่อประสานงานด้านการท่องเที่ยว
 - 3.2) ความหลากหลายของกิจกรรมที่สวนสมุนไพรมหา... จัดให้นักท่องเที่ยว
 - 3.3) ความแปลกใหม่ของกิจกรรมที่สวนสมุนไพรมหา... จัดให้นักท่องเที่ยว
 - 3.4) ช่วงเวลาที่ทางสวนสมุนไพรมหา... จัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยว
 - 3.5) ความหลากหลายของกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดให้นักท่องเที่ยว

- 3.6) ความแปลกใหม่ของกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้นักท่องเที่ยว
- 3.7) ช่วงเวลาที่ชุมชนจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยว
- 3.8) การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสวนสมุนไพรรฯ ในการจัดการท่องเที่ยว
- 4) ด้านผลผลิต มีตัวชี้วัดอยู่ 17 ตัว ได้แก่
- 4.1) จำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยตลอดปี (ปี พ.ศ. 2549-2550)
- 4.2) แนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลา 2 ปี
- 4.3) จำนวนนักท่องเที่ยวที่มีเข้ามาพักภายในสวนสมุนไพรรฯ โดยเฉลี่ยต่อปี
- 4.4) จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการร้านอาหารภายในสวนสมุนไพรรฯ โดยเฉลี่ยต่อปี
- 4.5) ผลการประกอบการด้านการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยต่อปี
- 4.6) แนวโน้มผลการประกอบการด้านการท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลา 2 ปี
- 4.7) ปัญหาเกี่ยวกับขยะ
- 4.8) ชาวบ้านมีความพึงพอใจที่มีการพัฒนาสวนสมุนไพรรฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
- 4.9) ชาวบ้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- 4.10) การท่องเที่ยวได้สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับชุมชน
- 4.11) ผลการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- 4.12) การจัดการท่องเที่ยวของสวนสมุนไพรรฯ ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทางลบ
- 4.13) การจัดการท่องเที่ยวของสวนสมุนไพรรฯ ส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางเสียง อากาศ และน้ำ
- 4.14) การจัดการท่องเที่ยวของสวนสมุนไพรรฯ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของชาวบ้าน
- 4.15) การจัดการท่องเที่ยวของสวนสมุนไพรรฯ ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ ในทางลบ
- 4.16) ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
- 4.17) สิ่งทีนักท่องเที่ยวได้รับ

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดมีอยู่ 3 ระดับ คือ

3 หมายถึง อยู่ในระดับดี

2 หมายถึง อยู่ในระดับพอใช้

1 หมายถึง อยู่ในระดับไม่ดี/ควรปรับปรุง

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินมี 2 ระดับ คือ

2.00 – 3.00 ผ่านเกณฑ์

1.00 – 1.99 ไม่ผ่านเกณฑ์

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เป็นการให้ข้อมูลที่มีอยู่เดิม (Secondary Data) โดยศึกษาค้นคว้าด้านเอกสารต่างๆ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการเก็บข้อมูลใหม่ (Primary Data) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการตามแนวคำถามร่วมกับการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริง การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งได้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. เก็บข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร ได้แก่ บันทึกการประชุม สรุปผลการดำเนินงาน ของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน และสถานการณ์จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่สวนสมุนไพร่ฯ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์ตามประเด็นต่าง ๆ ในลักษณะคำถาม ของการนำสัมภาษณ์เป็นคำถามที่มุ่งหาวิธีการดำเนินงานการจัดการท่องเที่ยวของสวนสมุนไพร่ฯ

3. การสำรวจในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวภายในสวนสมุนไพร่ฯ เป็นการสำรวจพื้นที่ โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม เพื่อที่จะวิเคราะห์สภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวของสวนสมุนไพร่ฯ เพื่อเทียบกับหลักการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

เปรียบเทียบกับกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้

4. ระยะเวลาตรวจสอบข้อมูล ผู้ศึกษาได้เข้าไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ยัง ไม่ชัดเจนเป็นช่วงสุดท้าย เหตุผลในการเก็บเพิ่มเติมเกิดจากข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้ศึกษาได้ ทำการตรวจสอบกับประเด็นต่างๆ ที่กำหนดไว้ เมื่อเห็นว่าประเด็นใดยังขาดอยู่ ผู้ศึกษาจึงเก็บข้อมูล เพิ่มเติม โดยเลือกสัมภาษณ์ ชักถามจากผู้รู้ในประเด็นที่ยังขาดหายไป เพื่อให้ครอบคลุม ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้

3.5 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำเอาข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์ก่อน โดยมีวิธีการ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้ศึกษาได้นำเอาข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ก่อน แล้วนำข้อมูลที่ตรวจสอบความถูกต้องแล้วไปจัดหมวดหมู่ เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลการศึกษาต่อไป
2. การลงรหัสข้อมูล (Coding) นำแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้ ไปลงรหัสข้อมูลของคำถามแต่ละข้อตามที่ได้กำหนดไว้ก่อนแล้ว หลังจากนั้นจึงถ่ายรหัสข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ลงในแบบถ่ายลงรหัส
3. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่และการสัมภาษณ์ โดยการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็น ความสมบูรณ์ของข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่ได้บททวนมาเป็นฐาน ในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอรูปแบบแนวทางในการจัดการให้เป็นไปตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. บริบทและสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การจัดการ ผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนสมุนไพรฯ

2. การวิเคราะห์ และเสนอรูปแบบแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเหมาะสม และเป็นไปตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนาในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว

- วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของพื้นที่ที่ทำการศึกษาข้อมูลในด้านปฐมภูมิและทฤษฎีที่ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวม ซึ่งรวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและสัมภาษณ์นั้น จะได้นำมาสรุปและจัดออกเป็นหมวดหมู่ ในแต่ละประเด็นศึกษา จะได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องว่ามีประเด็นใดบ้างที่ได้ทำการศึกษามาแล้ว มีรูปแบบแนวทางในการดำเนินงานสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีนั้น ๆ หรือไม่เพียงใด และนำรูปแบบที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้

อันจะนำไปสู่การพัฒนา ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ปัญหา และอุปสรรคในสวนสมุนไพรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สักยภาพในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนสมุนไพรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อดำเนินการและประเมินผลการดำเนินการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนสมุนไพรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สยามบรมราชกุมารี ให้เป็นลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved